

Bilag 1
(til protokollen)

Katastrofeutvalgets

hjelpeorganisasjoner avholdt den 27.april 1944 kl. 3 møte i ordførerens møtesal.

Foruten katastrofeutvalgets formann, ordfører A.Johannesen, og dets sekretær, bysekretær Mowinkel, var de forskjellige organisasjoner representert

1. Forsyningnemnda v/ forsyningssjef B. Knudtzon.
2. Inkvarteringskontoret v/ inkvarteringssjef Lindås.
3. Transportutvalget v/ hr. kontorsjef Hølliesen.
4. Teknisk Nødhjelp v/ ingeniør Algård.
5. Krigsskadetrygden v/ branntakstbestyrer Mohn.
6. Veivesenet v/ veisjef Bolann.
7. Handelsstanden v/ hr. Vandeskog.
8. Bygningsvesenet v/ bygningssjef Madsen.
9. Kommunale anlegg v/ rådmann for 2.avd. hr. Eyde.
10. Røde kors med private hjelpeorg. v/ hr. Meyer.
11. Helserådet v/ stadsfysikus Örnevad.

Forsyningssjefen angav sådan rapport:

Melkefabr.

Man har fått sig tilstillet 100 kasser melk fra Norske / som gave og har tenkt å skyte til av forsyningnemndas beholdning således at de skadelidte får seg tildelt 1 boks gratis. De utgifter som overskrider gaven vil gå til utgift som "katastrofeutgifter". Med hensyn til grønnsaker vil man få så rikelig at man vil ha vanskelig for å oppbevare disse, og har derfor under overveielse å foreta en almindelig utdeling. Jeg mener dette kan ikke være i strid med situasjonen. Man bør jo ikke avvise de gaver som kommer inn, men på den annen side bør de heller ikke bli liggende og kanskje ta skade. Jeg kan i denne forbindelse nevne at der også vil komme et stort parti saft og syltetøi til Bergen. Der er således avsendt 42.000 kg. syltetøi hit, og det er litt av et problem hvordan man skal fordele det, men syltetøi kan jo oppbevares. Jeg hadde tenkt meg i første omgang å utdele 1/2 kg. pr. hode. De forskjellige firmaer bør ikke gis anledning til å disponere disse varer. Man bør vel finne et merke å dele det ut på. Der vil også komme adskillige partier klær og skotøi til byen, både gammelt og nytt. Man får da se hvorledes dette kan disponeres. Noget

kan muligens leveres som gaver, eller hvis det er nye varer, som salg. Salgene blir da å fordele til de forskjellige firmaer etter deres kvote.

På et spørsmål hvorvidt det er utdelt mange anvisninger ang. klær og skotøi, svarer forsyningssjefen at der hittil er utstedt 10.000 legitimasjonskort.

Man drøftet deretter spørsmålet om en ny ordning for utlevering av disse legitimasjonskort. Der ble opplyst at kontorsjef Stav såvidt vites hadde ferdig sin statistikk over A.gater og B.gater, A.gater totalt ødelagt, B. mindre skadet. Forsyningssjefen opplyste at han arbeidet med dette spørsmål, og at en av hans funksjonærer som stadig stod i kontakt med de forskjellige hjelpeorganisasjoner daglig innga rapport ang. utviklingen. Alle organisasjoner er gjort oppmerksom på de rettningslinjer som skal følges.

Forsyningssjefen opplyste tilslutt at der fra departementet sendes en rekke utstyrsvarer, som man ikke f.t. hadde lagerrom til. Likeledes nevnte han en del beskadigede varer, f.eks. sukker, som han håpet å få anbragt. Han hadde bedt innsendt oppgaver over de skadete varer, men disse var ennå ikke kommet, eller de som var kommet, viste seg å være meget mangelfulle, men der vilde bli avgitt fullstendig rapport over hvad der var gått tapt, hvad der var skadet og kan brukes, og hvad der var i behold.

På en henstilling fra stadsfysikus om, om mulig, å utdele en ekstra fettrasjon til hele befolkningen, svarte forsyningssjefen at dette f.t. var umulig, men at der i nærmeste fremtid vilde komme saltet storsild på markedet, og at dette vilde delvis avhjelpe det rådende fettbehov. Med hensyn til ~~sild~~ ^{de}utdelingen opplyste forsyningssjefen at lederen av potetkontoret, Mads Madsen, hadde p-tatt seg fordelingen og vilde ved ^{gjennom}de forskjellige grupper utdele til de forskjellige firmaer. Forsyningssjefen ^{hadde}rettet deretter en henvendelse til ^{de}herrer transportutvalget om å slippe mest mulig av matvarer frem ^{med} ^{gjennom}snarest, da disse jo hadde lett for å bli bedervet.

Innkvarteringssjefen avga sådan rapport:

Jeg har ikke så meget å tilføye til tidligere rapport. Ordføreren og fylkesmannen hadde besluttet at katastrofen var av den art at man måtte ha større lokaler å samle de skadeslidte i. Man tok da i bruk kinoene. Samtidig blev stasjoner i utkanten av byen opprettet. Der var en stadig strøm av folk, og man forsøkte jo mest mulig å skaffe hus til disse. Endel kunne flytte til kjente og familie og endel kunne reise ut av byen og da blev det jo Fana først og fremst man tenkte på. Der blev i biler og busser kjørt folk til Fanahallen, hvor utvalget i Fana tok seg av dem for videre anbringelse. Jeg må få lov å nevne at der bespisningen foregikk utmerket. Maten var nesten på stedet før folkene ankom. Man har senere arbeidet med å få folk anbragt. Fra de 3 kinolokaler har man anvist hus til 1.500 personer. Man måtte også ta Nygård skole i bruk da det var hensiktsmessig å få samlet mest mulig på en plass. Utstyr blev kjøpt til Nygård skole. Man hadde ikke nok ulltepper, men der var endel madrasser. Man fikk da av Haus kommune stillet endel ulltepper til disposisjon. Nu har spørsmålet meldt sig om videre plassering av folk, idet endel som reiste ut av byen, eller anbragtes hos kjente og venner nu melder seg til innkvarteringskontoret og anmoder om hus i byen. Vi holder nu på å anbringe disse mennesker. Det at ulykken skjedde også utenfor den beregnede faresone gjør det hele mere vanskelig for oss. Dessuten øker det vanskelighetene at folk har vært svært lite pliktoppfyllende med hensyn til anmeldelser av flytning etc. Det er mange ting som kontoret simpelthen ikke var viste om. Vi har også ibruk Domkirken Menighetshus og Johanneskirkens menighetshus, foruten som nevnt Nygård skole, hvor nu Arbeidstjenesten og endel utenbys håndverkere holder til ved siden av husville. Det er et spørsmål om ikke A.T. og håndverkerne bør samles under ett tak, og jeg har da tenkt på Haukeland skole, eller om de husville kom til Haukeland. Slummen i Skottegaten blev flyttet til Frelsesarmeen i Strömgaten. Barnehjemmet i Amalie Skrams vei blev flyttet. Av matbilletter blev til igår utdelt 9.492. Der blev drøftet hvorvidt man ikke måtte gå til en annen ordning med hensyn til utstedelse av matbilletter.

Med hensyn til husnöden mente innkvarteringssjefen at denne vilde rette seg noe når man nu fikk reparert de minst skadede huser. Hvis takreparasjoner og vindusreparasjoner kom igang vilde meget være vundet. De anvisninger på klær og skotøi som blev utstedt av arbeidskontoret har man ennå ikke fått nøyaktig antall på. Denne er imidlertid lovet en av de nærmeste dager. Med hensyn til de før omtalte husreparasjoner nevnte formannen, ordfører Johannessen, at dette nu antagelig vilde komme isving, da Håndverk- og Industriforeningens grupper nu var i full sving med avviklingen av arbeidsfordelingen.

Der blev rettet en henvendelse til Helserådet v/ stadsfysikus om å ha spesielt tilsyn med møbellagre etc. m.h.t. veggedgr. Der blev også drøftet hvorvidt ikke Turnhallen burde tas i bruk som lagerplass for de husvilles møbler etc. Dette spørsmål vilde senere bli gjenoptatt.

Transportutvalgets rapport.

Hr. Helløen mente det skulde være unødvendig å gå tilbake til begynnelsen, og han vilde derfor bare gi en kort oversikt over de siste dagers kjøringer.

Bilene har vesentlig vært brukt i oprydningstjenesten. Man har foruten dette holdt gående den ordinære forsyningskjøring og har forsøkt å hjelpe til med flytninger etc. om eftermiddagene. Der har i de siste dage vært en hel del kjøring av gods fra jernbanen, og man må stort sett si at det har gått meget bra å få avviklet dette. Der var anmodet om å få en del store lastebiler utlånt fra Oslo, og 6 av disse var allerede ankommet, mens de 3 resterende var avsendt. Disse vilde bli satt inn i Veivesenets tjeneste. Der vilde bli betalt Oslo-tariff til chaufførene. Man hadde sørget for i de første dage å holde åpen bensin- og karbid stasjoner, men hadde også måttet skaffe endel knott, og hadde forhandlinger om denne vare igang med endel forhandlere (på løyve) om å få knott levert utenom jernbane. Man hadde dessuten fått tilsent 50 bildekk fra Oslo og kan således levere gummidekk til de biler som hardest trenger det. Det som gjør det vanskelig med utlevering av gods fra jernbanen er de mange bestemmelser om at gods som kommer med jernbanen skal godkjennes av den tyske myndighet. Man drøftet dette spørsmål, og blev enig om

å utvirke en dispensasjon fra denne bestemmelse.

Hr. Helliøsen gjorde deretter opmerksom på kunnngj. nr. 31a, som kunne virke misvisende, og ordføreren oplyste at denne vilde bli rettet. Hr. Helliøsen redegjorde for en nyinnført ordning med hensyn til rapporttjenesten i forbindelse med Fraktgodsforsendelse til Bergen. Hvorledes Fraktgodsd. avd. ringer til Utvalget og varsler om hvilke varer som ankommer, og hvorledes da kjørecentralen varsler mottager og man blir med denne enig om utbringelsen av varen.

Hr. Helliøsen vilde gjerne anmode om at de forhandlere av bygningsmateriell som hadde med utlevering av materialer å gjøre, måtte holde åpent lenger enn til kl. 4. Han begrunnet dette med at de måtte tømme vognlastene sårest mulig, men dette lot seg ikke gjøre når forhandlerne lukket så tidlig. Centralen var åpen fra 8 - 22, men dette var jo nødvendig hvis man ikke kunne få avlevert varer. Likeledes anmodet han om at der måtte være åpent førstk. søndag.

Ordføreren henstillet til transportutvalget å søke om at der blev avgitt reservelager av bensin og knott til Bergen.

Stadsfysikus henstillet til kjørecentralen at den stillet seg så velvillig som mulig overfor sårede som skal skifte forbindinger.

Teknisk Nødhjelp, ing. Algård avgav sådan rapport.

Når ulykken intraff var Teknisk Nødhjelp ikke ferdig underbygget. Man hadde fått mannskapene registrert, men alarmsystemet var ikke i orden. Man gikk da til det skritt å få trykket plakater og opslått ute i byen, med anmodning om at medlemmer meldte seg neste dag kl. 8 på Teknisk skole. Men foruten dette, hadde man allerede en ^{større} ferdig ulykkesdagen kl. 2. Det hadde vist seg litt vanskelig å få fatt i verktøi, transportmidler etc. da luftvernet disponerte kommunens materiell. Man hadde av Transportutvalget fått anvist en del biler, imidlertid var mesteparten av disse biler firmabiler, og hørte dessuten til i de rammede strøk. Vi fikk av transportutvalget låne endel biler, ~~men~~ fikk gjennom bygningsjefen utdelt materialer, og kom så igang. Der møtte den første dag 200 mann, fredag ca. 550 mann og lørdag 1100 - 1200 mann. Vor egen styrke var ca. 500 mann, resten var frivillige.

Før mørket kom utlykkesdagen, var det stort antall, spesielt beredningsmidlerforbringeren sikret. Arbeidet startet tidlig den dag, gjennom materialer angitt.

På forespørsel om arbeidets art, opplyser hr. Algård at det var vesentlig rydding man var beskjeftiget med. Først og fremst rydding av trafikken. Siden overtok jo veivesenet dette. Dernest var det levnetsmiddelforretninger man tok seg av. Fikk spikret for dører og vinduer og hvordet var nødvendig dekket over taker, så ikke varene blev ødelagt, samt bergning av biltansport av levnetsmidler, varer og maskiner. Dernest blev det å ta seg av de huser som frembød livsfare. Og det er dette vi i øieblikket er konsentrert om. Det blir da ordnet slik at der er inspektører som reiser rundt og bedømmer forholdet, hvorefter folkene trer i arbeide.

Der har vært endel av de frivillige arbeidere som også er ansatt i tysk tjeneste. Vi har fått tillatelse til å beholde disse folkene og har fått melding om at de som må tilbake til siit arbeide i hvert enkelt tilfelle vil få beskjed om det. Hittil har vi tilbakelevert 30 - 35 mann.

Der blev reist spørsmål om sprengning av bygninger, og bygningssjefen påtok seg å forhandle om dette med de tyske myndigheter. Likeledes påtok bygningssjefen seg å samarbeide med de tyske myndigheter, N.T. A.T. og Håndverkforbundet om innsendelse av oppgaver over bygningers skade, oppbevaring av verdier etc. Disse oppgaver skulde sendes til regulerings-sjef Lövik.

Branntakstbestyreren avgav sådan rapport:

Man har nu fått innmeldelse av skadene igang. Kontoret er hos meg. Der er ennå ikke ankommet takstfolk fra Oslo, da man først her må forberede arbeidet. Det er foreløbig umulig å få nogen oversikt eller oppgave over totalskaden. Man måtte med dette for øie søke samarbeide med Vareforsikringen og *Kjøkkbyggen*. (Thomassen).

Veisjefen avgav sådan rapport.

Med undtagelse av den første dag, da hele arbeidsstokken var disponert av luftvernet, har vi konsentrert oss om rydding av gater. Vår egen stokk teller 117 mann, og utenom var der fra *andre hærstyrker, skoler* 19 - 35 mann. Vi har beskjeftiget folk fra arbeidskontoret og frivillige. Størst utrykning søndag med ³²⁵ 500 mann og 70 biler og ca. 30 hestekjoretøier. Vi fortsetter med rydding og har nu praktisk talt ryddet alt som er av betydning. Har tildels måttet rydde samme sted flere ganger,

Handelsgruppens representant har intet å bemerke foreløbig.

Bygningssjefen avgav sådan rapport.

Vi er nu praktisk talt ferdig med utdeling av materialer til midlertidig dekning. Første dag blev utstedt 177 löyver, 2.dag 1.430. (men da hadde vi folk sittende hos trelasthandlerne) 3.dag 650-60. 4.dag 250, 5.dag 620, 6. 500, 7.dag ca. 200. Fra idag normal utdeling. Dette er nu overtatt av sekretær Åsen, som bestyrer

*Næringsdepartementets kontor
for anvisning av materialer*

det opprettede ~~Salv-kontor~~. Vi har fått en hel del materialer, men trenger ennå meget mer. Vi har opprettet samarbeide med jernbanen og får underretning om de varer som kommer. Vi gir melding til departementet om hvad vi trenger. Der er satt igang en optelling av materialer i byen. Det viser seg at der er svært lite glass. Bygningssjefen bemerket at departementet hadde stillet sig svært velvillig med hensyn til leveranse av materialer i en fart. Der var satt igang en optelling av monierjern og sanitetsartikler. Organisering og samling av brukte materialer er overlatt regulerings-sjefen. TN. har gjort et meget godt samlerarbeide, bl.

av taksten. Der er opprettet 3 samleestasjoner for fundne saker. *forhållt en utdeling av de skadede hus i 14 distrikter, som har be- røret av 3*

Der er ~~en~~ ~~sakk~~ oppnevnt 7 sakkyndige - en arkitekt, en bygmester og en muremester som skal ~~saksere~~ *fastsette skadene* og gi en planlegge utbedringsarbeidet. Håndverk- og Industriforening- gen har delt op ~~seg~~ *distrikt eller* imellem byen i reparasjonsdistrikter

dine distrikter.

~~og~~ Man vil først istansette de lettere skadede hus for derved å gjøre dem beboelige og på den måte avhjelpe husnöden. Taker, piper og ovner og vinduer blir først tatt, senere de tyngre skader. Det er meningen å sette istand 1 rom og kjøkken, resten senere. Bygningssjefen gir så en utredning om arbeidsførselen (organiseringen) ved kontoret. Mener forøvrig at det hele er kommet godt igang, bare at håndverk-foreningen trenger flere ~~folk~~ *folk*.

På et spørsmål om hvordan man skulle stille seg med hensyn til betaling for funksjonærene, blev opplyst at man regnet med å betale den brukte tid *bestillingen menses* som for *leg-* ~~arbeid~~ *arbeid*.

Man vil først istansette de lettere skadede hus for derved å gjøre dem beboelige og på den måte avhjelpe husnöden.

Rådmannen for 2. avdeling avgav sådan rapport.

de skadene som har påført de kommunale eiendommer
Vil inngi særskilt rapport. Jeg har inntrykk av at, *skadene på Bergsjøen & Tøllbodens kai*
~~alt~~ har gått bra. Der er endel skade på kommunal eiendom, *skadene på Bergsjøen & Tøllbodens kai*
Havnevesenet er ~~allerede~~ sterkt skadet, man regner med ca. 2 ½ million ~~med~~ *Tøllbodens kai* kaier etc. *De* skur på kaien som kan repareres er allerede satt igang. Der er eget utvalg for de antikvariske interesser og dette vil da spesielt ta hånd om Håkonshallen, Rosenkrantzårnet, Tollboden, Nykirken m.v.

Røde Kors og de private hjelpeorg. v/ hr. Meyer avgav sådan rapport.

Forsyningssjefen har berørt ~~endel~~ av det som jeg skulde redegjøre for, så jeg går ut fra det ikke er nødvendig å gjenta dette. Jeg vil bare innskrenke meg til å si, at det ser nu ut til at alt går meget bra. Det som for min organisasjon er noget av et problem er den overveldende tilslutning som hjelpeorganisasjonen får fra alle kanter av landet av matvarer, tekstil- og utstyrsvarer. Vi kan komme til å disponere mere matvarer enn vi nu finner anvendelse for i bespisningen, men dette vil med myndigheternes gode hjelp kunne rettes på. Jeg har tenkt meg at man måtte kunne dele matvaresituasjonen opp i 2 kategorier. Varer som kan gjemmes og varer til øieblikkelig forbruk. Der er likeledes tenkt iverksatt en vekselvirksomhet mellem Hotell Rosenkrantz og Bergensmeieriet med hensyn til matlagingen. Et meget viktig spørsmål er jo lagring av de tilsendte varer. Ålesund ^{7. 8. 42} f. eks. melder at de sender ^{ca} 1000 senger. Et sted må man jo ha å lagre dette inntil utdeling finner sted. Med hensyn til klær og tekstilvarer (innkomne gaver) kunne der tenkes et samarbeide med forsyningssjefen på samme måte som med matvarer. Der er av fylkesmannen nedsatt et spesialutvalg som ordner med de innkomne pengebidrag.

Takker forøvrig for all utviist velvilje fra myndigheternes side, uten hvis assistanse hjelpearbeidet ikke kunne være kommet så raskt i gang.

Stadsfysikus avgav sådan rapport.

Der er innkommet rapport om 4.600 sårede. 486 er innlagt i sykehus og til og med igår anmeldt 9³ døde. Der regnes med ^{minst} 250 Øienskader - På Fridalen ^{men på} ca. 180 og på St. Fransiskus ^{hospitalet} ca. 50 - 60. Kan ennu ikke si noget om hvor mange blinde, men der er kommet moderne apparater fra Oslo og der er gått håp om i mange tilfelle å delvis redde synet. Der kom fredag 2 Øienleger fra Oslo. Professor dr. Malling vil, en av de nærmeste dage ankomme til Bergen.

Ordføreren nevner at skolene skal stenges fra og med den 25.ds. Dette er foranlediget av at der er visse hensyn som taler for at man bør få de mindre barn ut av byen snarest mulig, først og fremst av hensyn til sykdommer og epidemier, av hensyn til matsituasjonen og ikke minst av hensyn til lagerplass for de forskjellige av byens forretninger etc. Dr. Grahl Madsen har allerede sendt 200 barn ut av byen, og forskjellige hjelpeorganisasjoner er nu i full gang med å ordne opp med dette. Dette er de mindre barn. De større barn, såsom middelskoleelever og gymnasiaster bør få anledning til å ta sin eksamen. Dessuten kan de, i påkommende tilfelle, yde utmerket hjelp. Det har vist seg under denne katastrofe.

Bergen, den 27.april 1944.